

PRINCIPY PRÁVNÍHO MYŠLENÍ

PODSTATA A SMYSL
SOUKROMÉHO PRÁVA
(PRÁVNOST A MRAVNOST)

*Snímky slouží k orientaci posluchačů přednášek
a k činění si poznámek.
Nenahrazují přednášky, učebnice ani cvičebnice.*

verze 1.6 (2020)

© Ivo Telec, 2007

*„Nezáleží tak na právu samém, ale na duchu,
kterým ho necháme proniknouti.“*

*Bohuš Tomsa, O filosofické výchově právníka.
čsp. Bratislava, 1, 1927, s. 399.*

TEMATICKÝ OBSAH

1. Podstata, smysl, účel a pilíře soukromého práva
 1. Civilistika
 2. Soustava soukromého práva a jeho tvorba
 3. Mravní a ústavní základy soukromého práva

PŘEDZNAMENÁNÍ

■ Pojem práva:

1. **objektivní ideje, hodnoty a účely,**
na nichž spočívají právní normy chování
2. **právní normy chování:**
 - a. **právní pravidla:**
 - ❖ příkazy, zákazy, dovolení chování
(zřízení, prohlášení)
 - b. **právní principy (hodnoty), (příkazy**
k co nejlepšímu chování, optimalizaci)

- **Právní (právně normativní) věta**

- = soubor slov, obrazů nebo jiných znaků
např. vzorců vč. matematických

- = odborně literární, popř. např. výtvarné,
vyjádření právní normy (nosič právní normy)
*srv. zvukový nosič jako hmotné zachycení
hudebního díla*

- srv. knižní literární vyjádření autorského díla,
kupř. románu*

1. ČÁST

PODSTATA A SMYSL SOUKROMÉHO PRÁVA, JEHO PILÍŘE A CIVILISTIKA

- ✓ CO JE SOUKROMÉ PRÁVO?
- ✓ CO JE OBČANSKÉ PRÁVO?

1. Subjektivní obecné soukromé právo, (oprávnění), jež vyplývá z právního řádu (**subjektivní** právně pojmový význam); možnost chování v mezích právního řádu, *např. právo vlastnické*
2. Soukromoprávní část právního řádu (**objektivní** právně pojmový význam)

- **Část právního řádu, jež:**
 1. **uznává vrozená subjektivní lidská práva**
např. osobnostní právo na život
 2. **přikazuje, zakazuje nebo dovoluje lidské chování při:**
 - a. **výkonu** vrozených přirozených práv
např. při udělování svolení k zásahu
 - b. **ochraně** vrozených přirozených práv
 - c. **přiznávání nabyvatelných práv**, jejich výkonu nebo ochraně

DRUHY SUBJEKTIVNÍCH SOUKROMÝCH PRÁV

1. **osobní právo statusové**; *srv. zletilost, svéprávnost, manželství aj. osobní stav*
2. **jiná osobní práva**; *např. právo osobnostní*
3. **majetková práva**; *např. právo dědické*
 1. **práva absolutní**; *např. právo vlastnické*
 2. **práva relativní**; *právo závazkové*

PŘEDMĚTY ABSOLUTNÍCH SOUKROMÝCH PRÁV

1. **Předměty práva osobnostního:**
 - i. **lidská osobnost** po všech stránkách
např. jméno, život a zdraví, soukromí
 - ii. **lidské tělo** a jeho část, *kupř. ruka,*
vč. lidských pozůstatků a ostatků
 - iii. **lidský projev** osobní povahy
např. hovor, deník či podpis

2. Předměty práva osobnostního a majetkového,
např. práva autorského:

iv. lidský výtvor, *např. umělecké či vědecké dílo nebo vynález*

- 3. **Předměty práva majetkového,**
např. práva vlastnického:
 - v. **živé zvíře**
 - vi. **věc v právním smyslu:**
 - a. **hmotná, např. pozemek nebo židle**
 - b. **nehmotná:**
 - ✓ **právo, jehož povaha to připouští**
(= majetkové právo)
 - **absolutní, např. majetková práva**
autorská, průmyslověprávní výsady

- **relativní, např. nakladatelská licence k vydání díla**
- ✓ **jiná věc bez hmotné podstaty, např. zvukový záznam, výzkumné údaje, know-how, obchodní nebo tovární značka, doménové jméno**

PŘIROZENÝ SMYSL SOUKROMÉHO PRÁVA

- ✓ Udržování **přirozené rovnováhy** v soukromých poměrech a jejich **vyrovnávání**
srv. nájemné a hodnotu užívání bytu
- ✓ Východiskem **přirozené zákony rovnováhy a vyrovnání braní a dávání**, působící ve Vesmíru, přírodě a mezi lidmi

ÚČEL SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Všeobecně sdílené dobro právního bezpečí soukromých poměrů lidí a právnických osob, a to stanovením:**
 1. způsobu **výkonu a ochrany** přirozených lidských práv, *např. práva osobnostního*
 2. způsobu **nabývání, výkonu a ochrany** soukromých práv
 3. soukromoprávních **následků deliktů** ohrožení nebo porušení přirozených aj. práv

CO CHRÁNÍ SOUKROMOPRÁVNÍ ŘÁD?

1. **subjektivní soukromé právo** (oprávnění)
2. **soukromý zájem**, je-li právně kvalifikovaný (oprávněný, právní):
 - a. **podložený právem:** **×** **pouhá zvědavost**
 - i. právním jednáním, např. nájemní smlouvou
 - ii. právním rozhodnutím, např. soudu
 - iii. zákonem, např. o. z.
 - b. **naléhavý**, např. zájem na určení právního stavu
3. **veřejný zájem**, *např. spotřebitelský*
4. **držbu**

JAK A KDO CHRÁNÍ SOUKROMÁ PRÁVA?

- **Zákonným vybavením práva nárokem**
= vymahatelností (žalovatelností) práva

- **Zákonným poskytnutím ochrany:**
 1. soudem
 2. finančním arbitrem nebo jeho zástupcem
ve spotřebitelských sporech o platební, směnářenské
apod. služby, je-li tak vůlí spotřebitele
 3. rozhodčím soudem či rozhodcem,
je-li tak vůlí stran majetkového sporu
 4. výjimečně správním úřadem, *např. ČTÚ*

SOUKROMÉ POMĚRY

1. osobní nebo majetkové všeobecné (obecné soukromé)
 2. tvůrčí 🎵
 3. pracovní 🔧
-
1. **osobní stav** (status), *např. manželský*
 2. **jiné soukromé poměry**, *např. závazky*

ÚČEL A OBSAH SOUKROMOPRÁVNÍ NORMY

- Legislativně politický účel právní normy
- **Obsah** právní normy (příkaz, zákaz nebo dovolení)

Pravidlo zachování účelu práva

Je-li porušen obsah právní normy, přičemž účel z ní vyplývající je zachován, je **rozhodné zachování účelu za předpokladu**, že porušení obsahu **nezpůsobuje** újmu nebo **neohrožuje** veřejný pořádek.

STRUKTURA PRÁVNÍ NORMY

- **Dvojčlenná struktura**
 1. **skutková podstata** (hypotéza, antecedent)
podmiňující část, *např. poškození zdraví*
 2. **právní důsledek** naplnění skutkové podstaty
(sankce, účinek, konsekvent)
podmíněná část, *např. závazek nahradit škodu na zdraví*
- ☞ **implicitní zásada** *neminem laedere*

PILÍŘE SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Základní právní instituce**
 1. ochrana osobnosti a rodiny
vč. osobního stavu
 2. vlastnictví
 3. závazky
 4. postih deliktů

■ Římskoprávní význam

1. *personae* (osoby)
2. *res* (věci)
3. *actiones* (žaloby)

Gaius: Institutiones
2. stol. po Kr.

IUS CIVILE

- **Základ římského práva**
právní instituce držby, vlastnictví, dědictví,
kupní smlouvy, daru, nájmu aj.
6. stol. *Corpus iuris civilis*
- **Převzetí římského práva**
12. - 16. stol. západní a střední Evropa
- **Právně dějepisný a právně pojmově
průpravný (propedeutický) význam římského
práva**

PŘEVAŽUJÍCÍ EVROPSKÁ TRADICE

1. židovsko-křesťanské náboženství
2. klasická řecká filozofie
 - ↳ staroegyptská filozofie
3. římské právo

PRÁVOVĚDNÉ ZÁKLADY SOUKROMÉHO PRÁVA

- Právní věda
orientace účeloslovně-hodnotová
- ✓ Teorie “The One Right Answer“
- Otevřené právní pojmy ⇒
generální klausule **dotvářené** soudcovským aj.
používáním v konkrétních případech

CIVILISTIKA

■ Význam

1. obecná nauka právní
2. jedna z tematických (předmětných) částí právní vědy = věda občanského práva (obecného soukromého práva)

PRÁVNÍ VĚDA A CIVILISTIKA

■ Právní věda - obecná část

1. právní metodologie
2. teorie tvorby práva
3. právní hermeneutika (um výkladu práva)
4. teorie právní argumentace

■ Právní věda - zvláštní část

1. privatistika
2. publicistika
3. konstitucionalistika
4. internacionalistika
5. **civilistika = věda občanského (obecného soukromého) práva**
6. komercionalistika
7. právní romanistika
8. kanonistika aj.

KOMENTÁŘ

K ČESKOSLOVENSKÉMU OBECNÉMU ZÁKONÍKU OBČANSKÉMU A OBČANSKÉ PRÁVO PLATNÉ NA SLOVENSKU A V PODKARPATSKÉ RUSI.

Zpracovali a uspořádali:

UNIVERSITNÍ PROFESOR
Dr. FRANTIŠEK ROUČEK

UNIVERSITNÍ PROFESOR
Dr. JAROMÍR SEDLÁČEK

a kruh spolupracovníků:

univ. prof. Dr. BEDŘICH ANDRES, univ. prof. Dr. BOHUMIL BAXA,
univ. prof. Dr. FRANTIŠEK ČÁDA, docent Dr. KAREL GERLICH,
univ. prof. Dr. K. HERMANN-OTAVSKÝ, univ. prof. Dr. VÁCLAV HORA,
univ. prof. Dr. JAN KRČMÁR, docent Dr. VLADIMÍR KUBES,
docent Dr. ZDENEK NEUBAUER, univ. prof. Dr. AUG. RÁTH,
univ. prof. Dr. RUDOLF RAUSCHER, univ. prof. Dr. EMIL SVOBODA,
univ. prof. Dr. FRANTIŠEK ŠTAJGR, univ. prof. Dr. FRANTIŠEK WEYR.

Judikaturu zpracovali a uspořádali:

ANTONÍN HARTMANN,
odborový přednosta ministerstva spravedlnosti v. v.

KAREL SCHROTZ,
odborový přednosta ministerstva unifikací,

*Právo platné na Slovensku a Podkarpatské Rusi převzato
zejména z druhého vydání Nástinu soukrom. práva, který
zpracovali podle díla univ. prof. Dr. E. Szladitse:*

Doc. JUDr. VLADIMÍR FAJNOR,
první prezident nejvyššího soudu.

JUDr. ADOLF ZÁTURECKÝ,
senátní prezident nejvyššího soudu.

Díl první.
(§§ 1 až 284.)

PRAHA 1935.

NÁKLADEM PRÁVNICKÉHO KNIHKUPECTVÍ A NAKLADATELSTVÍ V. LINHART
V PRAZE.

2004.

II bca

II 6430

KOMENTÁŘ
K ČSL OBEČNÉMU
ZÁKONÍKU
OBCANSKÉMU

A OBCANSKÉ PRÁVO
NA SLOVENSKU
A V PODKARPATSKÉ RUSI

DR. P. ROUČEK - DR. J. SEDLÁČEK

DÍL I.
§§ 1 - 264

CODEX
Bohemia

KOMENTÁŘ
K ČSL OBEČNÉMU
ZÁKONÍKU
OBCANSKÉMU

A OBCANSKÉ PRÁVO
NA SLOVENSKU
A V PODKARPATSKÉ RUSI

DR. P. ROUČEK - DR. J. SEDLÁČEK

DÍL II.
§§ 265 - 530

CODEX
Bohemia

KOMENTÁŘ
K ČSL OBEČNÉMU
ZÁKONÍKU
OBCANSKÉMU

A OBCANSKÉ PRÁVO
NA SLOVENSKU
A V PODKARPATSKÉ RUSI

DR. P. ROUČEK - DR. J. SEDLÁČEK

DÍL III.
§§ 531 - 620

CODEX
Bohemia

KOMENTÁŘ
K ČSL OBEČNÉMU
ZÁKONÍKU
OBCANSKÉMU

A OBCANSKÉ PRÁVO
NA SLOVENSKU
A V PODKARPATSKÉ RUSI

DR. P. ROUČEK - DR. J. SEDLÁČEK

DÍL IV.
§§ 621 - 1069

CODEX
Bohemia

KOMENTÁŘ
K ČSL OBEČNÉMU
ZÁKONÍKU
OBCANSKÉMU

A OBCANSKÉ PRÁVO
NA SLOVENSKU
A V PODKARPATSKÉ RUSI

DR. P. ROUČEK - DR. J. SEDLÁČEK

DÍL V.
§§ 1070 - 1200

CODEX
Bohemia

KOMENTÁŘ
K ČSL OBEČNÉMU
ZÁKONÍKU
OBCANSKÉMU

A OBCANSKÉ PRÁVO
NA SLOVENSKU
A V PODKARPATSKÉ RUSI

DÍL VI.
§§ 1201 - 1200

CODEX
Bohemia

31
Kna v Americe
Dr. K. Bednář
PUBLIKACÍ VŠEHRDU ČÍSLO 76.

OBČANSKÉ PRÁVO.

ČÁST VŠEOBECNÁ.

NAPSAL

UNIV. PROF. Dr. EMANUEL TILSCH.

K TŘETÍMU VYDÁNÍ ZPRACOVAL

UNIV. PROF. Dr. EMIL SVOBODA.

1925.

NÁKLADEM SPOLKU ČESKOSLOVENSKÝCH PRÁVNÍKŮ „VŠEHRD“.
KNIHTISKÁRNA TYPUS PRAHA-SMÍCHOV.

Knihovna prof.
Dr. KARLA LAŠŤOVKY

PUBLIKACÍ VŠEHRDU Č. 125.

22-C-185
11

PROF. Dr. JAN KRČMÁŘ:

PRÁVO OBČANSKÉ.

I.

VÝKLADY ÚVODNÍ A ČÁST VŠEOBECNÁ.

III. DOPLNĚNÉ VYDÁNÍ.

NEJNOVĚJŠÍM ZÁKONODÁRSTVÍM A JUDIKATUROU DOPLNIL
PROF. Dr. BEDŘICH ANDRES.

VEŠKERÁ PRÁVA VYHRAŽENA.

SEMI-ARNO
Judicial

KNIHOVNA
vzdělání

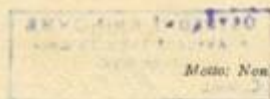
PRAHA 1936.

NÁKLADEM SPOLKU ČESKOSLOVENSKÝCH PRÁVNÍKŮ „VŠEHRD“.
KNIHTISKÁRNA „TYPUS“ PRAHA-SMÍCHOV.

22-B-10

Prof. Dr. STANISLAV DNISTRJANSKY:

ZÁKLADY MODERNÍHO PRÁVA SOUKROMÉHO

Motto: Non multa sed multum

I bda 6

511-I

V PRAZE
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE VĚD A UMĚNÍ
1928

8446/
7

A

VĚDECKÁ SOUSTAVA SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Obecné soukromé právo (právo občanské)**
(droit civil, das Zivilrecht, das bürgerliches Recht); ius generale
- **Zvláštní soukromá práva s předností úpravy**
 1. právo pracovní
 2. právo duševního vlastnictví[®]
např. územní a časové omezení práv
- **Právo soukromé mezinárodní**

SOUSTAVA PRÁVA OBČANSKÉHO

- Obecně uznané zásady spravedlnosti a práva
- Osobní **práva osobního stavu** (statusová práva)
 - a. lidí
 - b. právnických osob
- Právní **ochrana** přirozeného osobnostního práva
- Právo **rodinné**
- Majetková práva **absolutní** (věcná práva, právo dědické)
- Majetková práva **relativní** (závazková)
- Právo **delikttní** (delikttní závazky)

PRÁVOVĚDNÉ METODY TVORBY SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Zákonodárné (legislativně-technické) metody**
 1. metoda souladu s **přirozenými zásadami právními**
 2. metoda **ústavní konformity**
 3. metoda **rovnosti** v soukromých právech
 4. metoda **mezinárodní a evropsko-unijní konformity**
 5. metoda **vyšší abstrakce**; *např. generální klausule*
 6. metoda **kasuistická**; *např. zvláštní skutkové podstaty*
 7. metoda **konvenčních pravidel**; *např. Legislativní pravidla vlády právní formou usnesení vlády*

DIDAKTIKA OBČANSKÉHO PRÁVA

1. metoda řešení **modelových** situací, řešení fiktivního případu (*moot*)
2. metoda **případových studií**, řešení skutečného případu (*case study*)
3. právně **klinická** metoda
4. metoda procesní **simulace** (právnícké divadlo), (*moot court*)
5. metoda odborných **stáží**
6. metoda právně **tvůrčího psaní**
7. doktrinárně **paměťová** metoda

2. ČÁST

MRAVNÍ A ÚSTAVNÍ ZÁKLADY

DOBŘÉ MRÁVY A SOUKROMÉ PRÁVO

- Souběh a prolínání mravnosti a právnosti
- Zlatá pravidla (*aureae regulae*) soukromého práva, např.:
 1. Dobré mravy jako obecně uznaná zásada spravedlnosti a práva, z níž vyvěrá soukromé právo 3/3 o. z.
 2. Zákaz od zákona **odchylných** ujednání porušujících dobré mravy 1/2 o. z.
 3. Zákaz **výkladu a použití** předpisů, např. *úpravy licenční smlouvy v o. z.*, v rozporu s dobrými mravy 2/3 o. z.

4. Nepřihlížení k **omezení** přirozených osobnostních práv v **míře odporující** dobrým mravům 19/2 o. z.
5. Následky právních jednán, *např. uzavření licenční smlouvy*, **plynoucí** i z dobrých mravů 545 o. z.
6. Příkaz souladu **obsahu a účelu** právních jednání, *např. výpovědi licenční smlouvy*, s dobrými mravy 547 o. z.
7. Neplatnost soukromoprávních **jednání**, *např. licenční smlouvy*, **příčících se** dobrým mravům 580/1 o. z.

8. Povinnost **nahradit škodu** úmyslným porušením dobrých mravů 2909 o. z.
9. **Zákaz zneužití hospodářské soutěže** proti dobrým mravům soutěže 2976/1 o. z.
10. **Zákaz (absolutní překážka) průmyslověprávního zápisu** předmětu, *např. obchodní nebo tovární značky, ®* proti dobrým mravům
např. 4/f znám. z. č. 441/03 Sb.
- **Zjevné zneužití práva bez právní ochrany** 8 o. z.
srv. dominantní až monopolní postavení správce práv podle a. z., např. OSA či Intergram

POCTIVOST

- *Fairness, např.:*
 1. Poctivost jako obecně uznaná **zásada** spravedlnosti a práva, z níž vyvěrá soukromé právo 3/3 o. z.
 2. Příkaz **právně jednat**, *např. kontrahovat*, **poctivě** 6/1 o. z.
 3. Zákaz **těžít** z nepoctivého činu 6/2 o. z.
 4. Vyvratitelná **domněnka** (předpoklad) poctivého (a dobrověrného) určitého jednání 7 o. z.
 5. Povinnost vydat **bezdůvodné obohacení** z nepoctivých **zdrojů** 2991/2 o. z.

6. Relativní (namítací) **překážka** průmyslověprávního zápisu určitého označení při nepoctivém **těžení** z dobrého jména starší ochranné známky[®]

7/1b,e znám. z. č. 441/03 Sb.

7. Poctivé zvyklosti tzv. velkých **citací** cizích autorských děl

31/1b a. z.

*srv. fair use (USA), fair dealing (GB
a Společenství národů)*

MORÁLNÍ A PRÁVNÍ SPRÁVNOST

- **Shoda mezi:**
 - a. morální **předností** (morální správností),
srv. svolení k vydání literárního díla,
a
 - b. právní **platností** (právní správností),
srv. svolení k vydání literárního díla
- **Přirozenoprávní teze o spojitosti morálky a práva**

JUDIKATRURA: PROVIZE

„Uplatnění nároku na zprostředkovatelskou odměnu za zprostředkování uměleckého zaměstnání v cizině za stavu, kdy právní předchůdce nárokovatele pouze těžil ze svého někdejšího monopolu zprostředkování umělecké činnosti ve vztahu k cizině, aniž se o získání uměleckého zaměstnání přičinil, je výkonem práva, který je v rozporu s dobrými mravy.“

Rozs. MS v Brně z 22. 5. 1998, čj.: 37 C 251/93-41.

MRAVNÍ SMYSL A SMYSL PRO KRÁSU

- **Mravní smysl**

= schopnost rozeznávat **dobro a zlo**

např. šikanu nájemce bytu pronajímatelem

- **Smysl pro krásu**

= schopnost rozeznávat **krásu**

(soulad a souzvuk) a **ošklivost**

*např. umělecké dílo, vzhled výrobku nebo obalu
výrobku (design) = průmyslový (vkusový) vzor*

SIÈGES DE DESIGNERS DESIGNERS' SEATS

Michele De Lucchi 1983

Eero Arnio 1968

Verner Panton 1960

Scolari, d'Urbino,
Lomazzi & De Pas 1967

Eero Saarinen
1956, 1957

Ludwig Mies
van der Rohe 1929

Harry Bertola
1952

Achille Castiglioni 1970

Arne Jacobsen 1957

Gerrit Rietvelt
1934

Charles Eames 1956

Danny Lane
1984

Arne Jacobsen 1958

Lissi Beckmann
1966, 1967

Hans J. Wegner
1949

Eero Arnio
1965

Gerrit Rietvelt 1917, 1918

Marcel Breuer
1925

J.F. Hardoy,
A. Bonet & J. Kurchen
1938

Ludwig Mies
van der Rohe 1929

Studio 65 1970

Charles Eames 1949

Aldo Rossi 1990

Gio Ponti 1956

Ernest Race
1950

Hans J. Wegner 1961

Michael Thonet
1959

Ettore Sottsass Junior
1972

Mart Stam
1926

PŘÍKLAD ZÁVAZKU ZE SMLOUVY: Černý pasažér

ZÁVAZKY ZE SMLUV O PŘEPRAVĚ

- **Smlouva o přepravě osoby (cestující a dopravce)**
 - ✓ o. z.
 - ✓ z. č. 266/94 Sb., o drahách
 - ✓ z. č. 111/94 Sb., o silniční dopravě
 - ✓ vyhl. č. 175/00 Sb., o přepravním řádu pro veřejnou drážní a silniční osobní dopravu
 - ✓ **smluvní přepravní podmínky** o podrobnostech, vyhlášené dopravcem stanoveným způsobem *např. v místě určeném pro styk s cestujícími, kupř. na zastávce, na portálu dopravce v internetu aj.*
- **Přistoupení na smluvní přepravní podmínky uzavřením smlouvy o přepravě osoby** ⇒

- (5) Elektronická jízdenka je neplatná a cestující je považován za cestujícího bez platného jízdního dokladu v těchto případech:
- a) skončila-li její zónová nebo časová platnost;
 - b) nebyla-li zaslána provozovatelem aplikace Poseidon;
 - c) byla-li jakkoliv upravována, přepisována nebo přeposlána;
 - d) nebyla-li platná v době kontroly;
 - e) nelze-li z příčin na straně cestujícího ověřit její platnost;
 - f) odeslal-li cestující požadavek na nákup elektronické jízdenky v době, kdy pověřená osoba vykonávala přepravní kontrolu;
 - g) nedodržel-li cestující podmínky stanovené pro její použití Tarifem IDS JMK nebo Smluvními přepravními podmínkami IDS JMK;

strana 17 ze 19

SPP IDS JMK

Platí od 23. dubna 2014

- h) není-li elektronická jízdenka na základě přiděleného kódu při přepravní kontrole nalezena.
- (6) Provozovatel si vyhrazuje právo nevystavit elektronickou jízdenku v případě, že byla objednána subjektem, u něhož provozovatel v posledních 3 letech zjistil, že uživatel umožnil

- **Zvláštní způsob uzavření smlouvy o přepravě osoby**
 - a. **výkonem práva cestujícího k přepravě z jízdního dokladu, tj. nastoupením do vozidla či vstupem do označeného prostoru (přijetí nabídky smlouvy zachováním se podle ní)**
 - ☞ **vznik práva k přepravě (právo na uzavření smlouvy)**
 - ☞ **získání jízdního dokladu, např. jízdenky, platného i dle smluvních přepravních podmínek**
 - b. **bezodkladným zaplacením jízdného po nástupu, umožňuje-li to dopravce, např. u průvodčího**

- **Smluvní formulář** apod. prostředek
- **Smlouvy uzavřená adhezním způsobem**
smluvní přepravní podmínky **určeny dopravcem,**
aniž měl cestující skutečnou příležitost obsah
těchto základních podmínek **ovlivnit**
- **Obsah** základních podmínek stanoven
též přepravním řádem (předpisem)

ZÁKAZ NEPŘIMĚŘENÝCH UJEDNÁNÍ

- Rozpor s požadavkem **přiměřenosti**
- Významná **nerovnováha práv** nebo povinností v **neprospěch spotřebitele**, *např. cestujícího*
- **Generální klausule**
- **Zvláštní skutkové podstaty**

O. Z.

- **Funkčně rovnocenné jízdní doklady v podobě:**
 - a. písemné
 - b. elektronického záznamu

- **Zákaz diskriminace spotřebitele**

např. znevýhodnění cestujícího oproti jinému

z. č. 634/92 Sb., o ochr. spotř.

 - ✗ jeden cestující s písemnou jízdenkou
 - ✗ jiný cestující s elektronickou jízdenkou,
doklad až do 2 min.

- ✓ **spotřebitelsky nerovnocenné služby**

CIVILNÍ POKUTA

- **Přirážka k jízdnému za nedodržení přepravního řádu, *např. neoprávněnou přepravou bez přepravní smlouvy (protiprávním činem), tj. bez existence již jízdního dokladu cestujícího***
- **Soukromoprávní povaha pokuty za porušení smluvní povinnosti, stanovené právním předpisem (přepravním řádem), (penále) 2052 o. z.**

- **Výše určená dopravcem** ve smluvních přepravních podmínkách, max. 1 500 Kč, za porušení podmínek přepravního řádu max. 1 000 Kč

- **Posouzení výše** dle přiměřenosti
- **Obecně uznaná zásada přiměřenosti**
 - ☞ **okolnosti případu**, *např. druh a forma zaviněného porušení právní povinnosti (přepravního řádu), poctivé jednání cestujícího bez úmyslu ochudit či poškodit dopravce, avšak protiprávní čin*

POCTIVOST *vs.* PROTIPRÁVNOST

*Srv. delší dobu, až 2 min., dojití cestujícím
objednané elektronické jízdenky*

= neuzavření přepravní smlouvy ⇐

= protiprávní čin (jízda „na černo“),

*avšak bez obohacení cestujícího a bez poškození
dopravce, kromě doby přepravy bez jízdenky*

■ **Vyvratitelná domněnka poctivosti jednání
cestujícího**

7 o. z.

✘ dopravcův důkaz nepoctivosti cestujícího

- **Soudcovské právo snížení nepřiměřeně vysoké pokuty na návrh dlužníka:**
 - hodnota a význam povinnosti cestujícího až do výše způsobené škody
srv. dopravcovo plnění majetkové povahy vyjádřené cenou služby (jízdným) ve výši kupř. 20 Kč

SOUKROMÉ PRÁVO V OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI

- **Ústavněprávní pojem občanské společnosti**
- ✓ Česko založeno na (preamb. Ú):
 1. **úctě k subjektivním lidským právům**
 2. **zásadách občanské společnosti:**
- ✓ **zásada primátu práva soukromého nad (převážně donucujícím) právem veřejným, zejm. trestním nebo organizačně technickým (*Privatrechtsgesellschaft*)**
- ✓ **zásada právního státu (*materieller Rechtsstaat*)**
- ✓ **zásada rovnosti v soukromých aj. právech**
aj.

ÚSTAVNÍ ZÁKLADY SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Subjektivní veřejná ústavní práva občana**
= státem zformalizovaná přirozená práva člověka
 - **Přímé působení v poměrech veřejných**
srv. právo na soudní ochranu
 - **Nepřímé působení v poměrech soukromých**
 - ❖ hodnotové vyzařování základních práv do soukromých poměrů
- 2 zásadně **nezávislé** právní soustavy ⇒

NEZÁVISLOST

- ✓ **veřejné subjektivní právo** vlastnit majetek nebo takové právo pokojně užívat majetek
(LZPS,

Prot. k Úmluvě o ochraně lid. práv a zákl. svobod)

v.

- ✓ **soukromé subjektivní právo** vlastnické jako druh věcného práva a druh majetkových soukromých práv vůbec (o. z.)
 - ✓ **držba** (o. z.)

JUDIKATURA:

Doménové jméno Globtour.cz

Pojem „majetek“ uvedený v čl. 11 odst. 1 Listiny resp. čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě, má autonomní povahu, která se neomezuje na vlastnictví hmotných statků a je nezávislá na formálním vymezení ve vnitrostátním právu; mezi „majetková práva“ ve smyslu citovaných článků tak mohou patřit i některá práva a zájmy, jako je např. v projednávaném případě právo k doménovému jménu.

*Usn. ÚS z 6. 3. 14, sp. Zn. III. ÚS 2912/12
Globtour, spol. s r. o., v. Nejvyšší soud*

LITERATURA

Hurdík, Institucionální pilíře soukromého práva v dynamice vývoje společnosti. Praha 2007.

Použité snímky:

Atelier Nouvelles Images, Sièges de designers. Lombreuil
2000.

Foto:

Zátoka sv. Jiří, Kerkyra (Korfu), Řecko 2007

Shanzu Beach, Indický oceán, Keňa 2007